

En pocs mesos, un virus, invisible a l'ull humà, ha capgirat les nostres vides i ha evidenciat que la nostra societat és més vulnerable del que ens creiem. La COVID-19 deixa milers de víctimes, ha provocat una crisi sanitària, social i econòmica d'escala mundial que ha sacsejat la nostra manera d'entendre el món i ha posat a prova les nostres institucions, entre elles les universitats.

En el món acadèmic tenim clar que aquesta pandèmia ens deixa algunes lliçons que convindria no oblidar l'endemà del dia que tot açò acabe, que acabarà. Perquè el pitjor que ens pot ocórrer és que aquesta crisi passe sense que hàgem après res. Caldrà analitzar, amb perspectiva, la situació en què es troba la sanitat pública i ser conscients que destinar recursos als serveis públics essencials, com la sanitat i l'educació, sempre són una inversió.

Amb la sanitat pública passa igual que amb la universitat pública. No són només agents essencials de les polítiques d'igualació social i garantia de convivència, són també actors decisius en la transferència dels avanços científicotècnics, i motors econòmics imprescindibles per al progrés de la societat. Sabem que la solució per a fer front a la COVID-19 vindrà sobretot de la mà de la ciència. La ciutadania, la política i les institucions han confiat en la ciència, per tant, l'endemà de la crisi, quan s'elaboren els pressupostos, cal transformar aquesta confiança social en suport econòmic a la recerca i la innovació. Ara, la inversió en R+D+I a Espanya a penes suposa l'1,2 % del PIB, enfront d'una mitjana a Europa del 2,1 %. Un percentatge que caldrà incrementar per a prevenir altres pandèmies i per a garantir que estarem preparats per a afrontar-les. Aquesta crisi d'abast global tam-

COVID-19: LLIÇONS, REPTES I OPORTUNITATS PER A LA UNIVERSITAT

Eva Alcón

Rectora de la Universitat Jaume I de Castelló

bé ens està ensenyant que calen respostes col·lectives si volem una major eficàcia de les mesures, i si volem generar més confiança en les institucions. En el cas de les universitats, hem coordinat la nostra acció a través de la Conferència de Rectores i Rectors de les Universitats Espanyoles, i hem intensificat la col·laboració amb les conselleries i els ministeris amb competències en matèria d'universitats, ciència i sanitat.

Igualment, la COVID-19 ha suposat reptes per a les universitats. Un d'ells és la transformació digital. La tecnologia s'ha convertit en una gran aliada per a dur a terme l'activitat acadèmica durant el confinament. En 48 hores, les que van passar entre la suspensió de les classes presencials i la declaració de l'estat d'alarma, les universitats presencials com la Universitat Jaume I de Castelló migràvem tota la nostra activitat —docència, investigació i gestió— a l'espai digital. Una adaptació en un temps rècord que ha estat possible gràcies a la implicació i la responsabilitat de tota la comunitat universitària,

a la qual des d'ací vull reconèixer i agrair el seu treball i el seu compromís amb la societat.

Un altre ha estat la solidaritat en la resposta. Les universitats ens hem sumat a l'onada de responsabilitat social protagonitzada per la ciutadania, les empreses i les entitats públiques i privades per a lluitar contra la COVID-19, creant solucions innovadores per a dotar de respiradors i de proteccions el personal sanitari, o donant suport psicològic a la població, entre d'altres. Ha sigut tot un exemple de suma d'esforços pel bé comú que no hauríem d'oblidar.

En les setmanes vinents caldrà continuar fent front a aquesta crisi, i ho farem, però aprofitem aquesta crisi per a repensar el que volem ser. Estic convençuda que les universitats ens hauràn d'adaptar al nou temps que sorgirà d'aquesta pandèmia. Si abans la digitalització era necessària, a partir d'ara serà imprescindible, com també ho serà l'adquisició de competències digitals per part de tota la comunitat universitària. Aprofitem, per tant, l'experiència obligada

per l'estat d'alarma per a consolidar la digitalització en la gestió universitària i la docència, subratllant el valor de la tecnologia quan la posem al servei de la pedagogia.

Les universitats també sabem que la intel·ligència artificial representa un desafiament per a la formació, la recerca, la transferència i la innovació que no podem deixar de banda. Per això, tot just superem aquesta pandèmia, haurem d'impulsar el disseny de la nostra estratègia d'intel·ligència artificial, al mateix temps que busquem sinèrgies amb les altres administracions.

També tindrem l'oportunitat, i convé aprofitar-la, d'incrementar la inversió en ciència i reconèixer el paper de la recerca generada en les universitats (a Espanya, més del 70 % de la investigació es fa en els campus) per a respondre a aquesta i altres crisis que estan per vindre. La científica espanyola **Margarita Salas** deia que «un país sense ciència és un país sense futur». Per això, quan passe la pandèmia caldrà que ningú oblide a qui hem aplaudit des de les nostres finestres i balcons per estar en la primera línia de lluita contra la COVID-19, o qui ens ajudarà a combatre una altra pandèmia, com és la que pot generar el canvi climàtic.

Finalment, després del coronavirus, les universitats continuarem treballant perquè la comunitat universitària, i la societat en general, siga més solidària, més cohesionada, més creativa i amb una visió comuna dels reptes i oportunitats que se'ns obrin davant de nosaltres. Com diu la filòsofa i honoris causa de l'UJI, **Adela Cortina**, si volem evitar que davant la COVID-19 molta gent es quede pel camí també necessitem «tota la capacitat moral i tot el nostre capital ètic». Els necessitem fins que acabe la pandèmia, i després també.